

Tampella

TAMPERE.
FINLAND

Huomioita vieraslajeista

Ryydynpohjan omakotiyhdistys

24.10.2019

Teemu Kylmäkoski

TAMPEREEN KAUPUNKI

24.10.2019

1

Mikä on vieraslaji?

Vieraslajeiksi kutsutaan sellaisia eläin- ja kasvilajeja, jotka ovat levinneet luontaisilta levinneisyysalueiltaan ihmisen mukana uusille alueille joko tahallisesti tai tahattomasti. Jotkin vieraslajit kykenevät sopeutumaan uuteen elinympäristöön ja lisääntymään tehokkaasti, mistä saattaa aiheutua erityisen suurta vahinkoa alkuperäislajistolle ja ekosysteemeille. Ekologisten haittojen ohella vieraslajit voivat aiheuttaa terveydellisiä, taloudellisia ja esteettisiä ongelmia, sekä hankaloittaa luonnon virkistyskäyttöä.

Haitallinen vieraslaji

- Aiheuttavat välittömästi tai välillisesti negatiivisia ekologisia, taloudellisia, terveydellisiä ongelmia, niihin paikkoihin joihin onnistuvat asettumaan
- Esim. voimakas kilpailu niittyalueilla luonnonlajien ja lupiinien välillä
- Vieraslajit saattavat risteytyä alkuperäislajiston kanssa sekä levittää tauteja
- Haittoina myös maiseman kauneus-, kulttuuri- ja virkistysarvojen sekä asuinviihtyisyyden väheneminen

Älä levitä vieraslajeja maastoon!

Vieraslajilain (1709/2015) mukaan vierasperäistä lajia ei saa levittää luontoon, mikäli on mahdollista, se leviää istutus- tai kylvöalueen ulkopuolelle. Vierasperäisistä kasvilajeista muun muassa jättiputki ja jättipalsami ovat valtioneuvoston asetuksella (1725/2015) säädettyjä kansallisesti merkityksellisiä vieraslajeja, joiden maahantuonti, kasvatus, myynti ja muu hallussapito sekä ympäristöön päästäminen on kielletty.

Vieraslajien torjuntavastuu on ensisijaisesti maanomistajalla.

Syksyiset puutarhajätteet kuten lehdet ja omenat ovat kompostoituvaa jätettä. Jos mahdollista, ne kannattaa kompostoida omalla pihalla. Isommat määrät voi viedä jätekeskukseen. Puutarhajätteen vieminen puistoon, metsään tai toisen tontille ei ole lainmukainen ratkaisu. Siten ovat monet vieraslajit päässeet levittäytymään luontoon.

Vieraslajien hävittäminen

- Vaihtoehtoiset hävitystavat
 - Kasvien kitkeminen (jättibalsami, lupiini)
 - Istutusalueen/kasvin kaivaminen (kurtturuusu, jättiputki)
 - Istutusalueen peittäminen esim. muovilla (jättiputki)
 - Myrkytys esim. glyfosaattivalmisteella

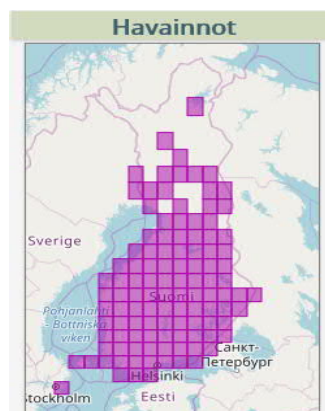
Jättiputki

- Aasiasta kotoisin, erittäin haitalliseksi luokiteltu vieraslaji. Armenian-, Kaukaasian-, ja Persianjättiputki

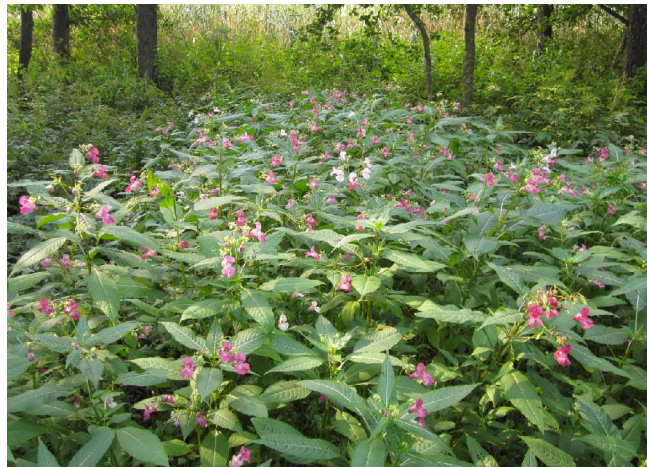
Jättiputket ovat tehokkaita leviäjiä ja voivat muodostaa laajoja kasvustoja, joiden alla muu kasvillisuus tukahtuu. Jättiputkien siemenet säilyttävät itävyytensä maassa vuosia ja itävät hyvin. Ne voivat aiheuttaa terveydellisiä haittoja, sillä niiden kasvineste reagoi auringon kanssa aiheuttaen iholle palovammoja muistuttavia iho-oireita, jotka saattavat olla pysyviä. Kasvuston läheisyydessä oleskelu voi lisäksi aiheuttaa herkimmille ihmisille allergisia oireita ja hengenahdistusta. Torjunnassa tulee käyttää asianmukaista suojarustelua.

Jättiputkien hävittäminen vaatii pitkäjänteisiä toimia, joiden aikana on syytä varmistaa, etteivät kasvit pääse siementämään. Torjuntaan on useita tapoja, jotka vaihtelevat kasvin koosta riippuen. Älä sekoita jättiputkia kotoisiin lajeihin, kuten karhunputkeen, ukonputkeen tai väinönputkeen.

JÄTTIPALSAMI (*Impatiens glandulifera*)

Jättipalsami on yksivuotinen kasvi ja sen siemenet leviävät helposti uusille kasvupaikoille esimerkiksi puutarhajätteen mukana. Leviää erityisen helposti joki- ja purovarsia pitkin. Erittäin kilpailukykyisenä lajina se valloittaa tehokkaasti kasvualaa alkuperäiskasvistolta. Jättipalsamin siemenet ovat lyhytikäisiä ja laji uudistuu ainoastaan siemenistä. Tästä syystä kasvustojen hävittämisen perustana on uusien siementen muodostumisen ehkäisy. Jättipalsamin torjuminen ei vaadi erityisiä suojaruosteita. Älä sekoita jättipalsamia lehtopalsamiin.

KOMEALUPIINI (*Lupinus polyphyllus*)

Eli lupiini on monivuotinen hernekasvi, joka leviää tehokkaasti itämiskykynsä pitkään säilyttävistä siemenistä. Uhkaa erityisesti uhanalaisia niittykasveja ja kulttuurimaisemia. Yksittäiset kasvit kannattaa kaivaa ylös ja suuremmat kasvustot niittää. Myös kukintojen katkaisu ennen siementen kypsymistä rajoittaa lupiinin leviämistä.

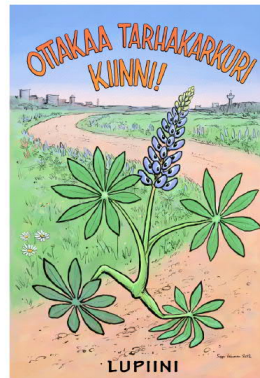

LUPIININ TORJUNTATALKOOT

**Epilänharjun arvoniiyllä
ti 11.6.2019 klo 17 alkaen**

osoite: Soraharjankatu 28-48

Epilänharjun arvoniiyn hoidon tavoitteena on säilyttää paahderinteen avoimuus ja lisätä alueen luonnon monimuotoisuutta. Tärkeänä käytännön toimenpiteenä on lupiinin torjunta, sillä lupiini on vallannut alaa ympäristön alkuperäislajistoita kuten tummatulikukalta.

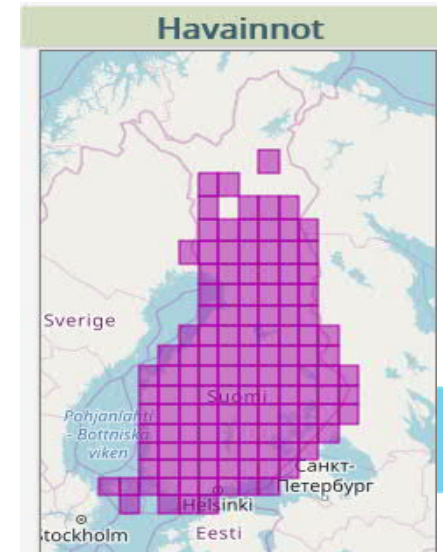

Epilänharjulla on toteutettu lupiinin torjuntaa kesästä 2016 alkaen. Torjunta vaatii säännöllistä ja pitkäjänteistä työtä. Tarjoamme talkoolaisille työvälineet ja talkooväät. Ota kuitenkin mukaan omat työvälineet. Lupiineja voi torjua myös omaehtoisesti esim. keräämällä kukkia maljakkoon tai katkomalla kukintoja.

Voit tulla yksin, kaverin kanssa tai koko perheen voimin. Auton voi pysäköidä Soraharjankadun varteen.

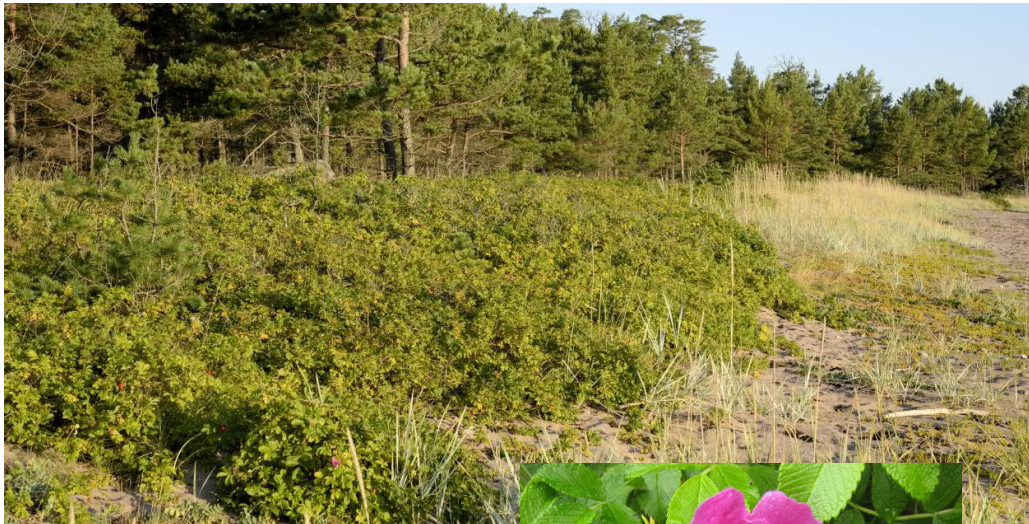
Talkootapahtuman järjestää ProAgria Etelä-Suomen MKN Maisemapalvelut yhdessä Tampereen kaupungin kanssa.

Tervetuloa!

KURTTURUUSU (Rosa Rugosa)

Kurturuusu on pensas, jolla on kyky muodostaa suuri määrä juurivesoja, joiden avulla se levittäytyy pitkiäkin matkoja. Uhkaa erityisesti hiekkarantojen alkuperäisiä lajeja, joissa leviää tehokkaasti teiden varsien ohella. Älä sekoita kurturuusua orjanruusuun.

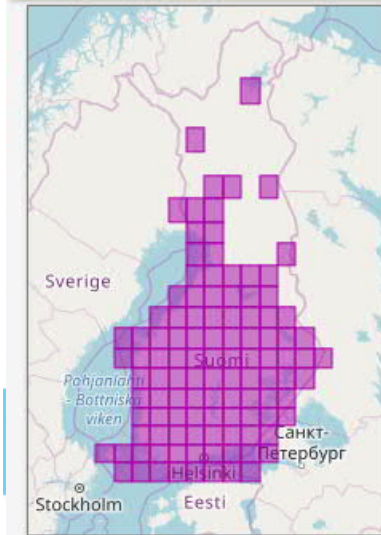

Näin tunnistat kurturuusun

Miten oman pensaansa voi tunnistaa, jos se on ollut pihassa jo ennen muuttoa tai jos istuttamisesta on kauan eikä ruusun nimeä enää muista? Tässä ovat kurturuusun tunnusmerkit:

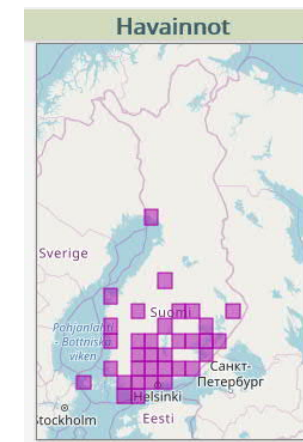
- Oksissa on paljon suoria piikkejä, joiden koko vaihtelee.
- Lehdet ovat uurteisia.
- Kukat ovat isot, yksinkertaiset ja väritään pinkit/fuksianpunaiset tai valkoiset.
- Korkeus on 0,5–1,5 metriä.
- Pensas kasvattaa runsaasti juurivesoja ja voi levitä laajoiksi kasvustoiksi.
- Kukinta alkaa kesäkuussa ja jatkuu pitkään.
- Kiulukat eli "marjat" ovat keskeltä litteitä.

Havainnot

AASIALAISET TATTARET (JAPANINTATAR (*Reynoutria japonica*) JA JÄTTITATAR ELI SAHALININTATAR (*Reynoutria sachalinensis*))

Suurikokoiset tattaret muodostavat tehokkaasti juurakkonsa avulla laajoja ja tiheitä kasvustoja, jotka tukahduttavat muut lajit alleen.

Keltamajavankaali *Lysichiton americanus*

Vesipuutarhoista tuttu, vehkakasveihin kuuluva keltamajavankaali on monivuotinen, näyttävä ja suurikokoinen märkien paikkojen kasvi. Keskikesällä kasvin lehdet ovat yli metrin mittaisia ja yksittäinen ruusuke voi peittää alleen neliömetrin alan. Kukinto kehittyy keväällä ennen lehtiä ja sitä ympäröi kookas, vehkakasveille tyypillinen kirkkaankeltainen suojuslehti. Kasvi tuottaa hyvin itävää siementä, jotka leviävät virtaavan veden mukana.

Muutamia eläimiä

MINKKI (Neovison vison)

Tarhakarkulaisena levinnyt kaikkiruokainen peto, joka kilpailee alkuperäislajien kanssa. Tuhoaa etenkin vesilintujen pesiä.

TAMPERE.
FINLAND

SUPIKOIRA (Nyctereutes procyonoides)

Mäyrän kokoinen pienpeto, joka pystyy hyödyntämään hyvin monenlaisia ravintolähteitä. Pesärosvo. Kantaa monia sairauksia ja loisia.

Espanjansiruetana

Kevään ohella syksy on otollista aikaa espanjansiruetanan torjumiseen, sillä sateet saavat ne liikkeelle. Mikäli siis pystyt alla olevien ohjeiden perusteella toteamaan löytösi olevan espanjansiruetana, on sen hävittäminen suositeltavaa. Tappaminen tulee tehdä mahdollisimman nopeasti, esimerkiksi laittamalla etanat kiehuvaan veteen, etikka-, saippua- tai suolaliuokseen tai leikkaamalla kahtia. Jos käytät nestettä, se on hyvä poistaa ennen suljettuun astiaan (esim. korkillinen maitopurkki) tai alueella jaossa oleviin koirankakkapusseihin ja edelleen roskikseen laittamista.

Älä sekoita espanjansiruetanaa ukkoetanaan, josta ei ole haittaa!

Voit ilmoittaa espanjansiruetanahavainnoistasi vieraslajit.fi -sivustolla, josta löytyy myös lisätietoa lajista.

Espanjansiruetana

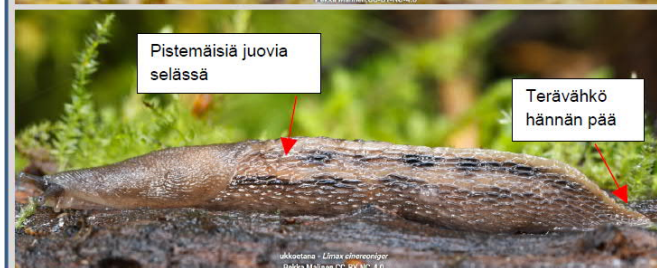
NÄIN EROTAT ESPANJANSIRUETANAN JA UKKOETANAN TOISISTAAN:

ESPANJANSIRUETANA

- Pituus noin 7-14 cm
- Väri vaihtelee punertavan ruskeasta lähes mustaan
- Selälle käännettäessä näkyy **yksivärinen vatsapuoli**
- Viihtyy enimmäkseen ihmisasutuksen läheisyydessä

UKKOETANA

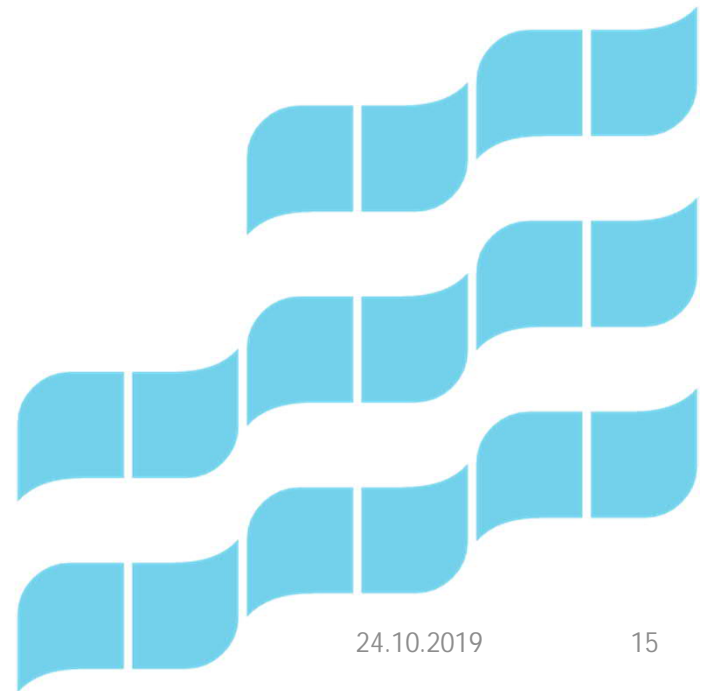
- Voi kasvaa jopa 20 cm pitkäksi
- Väritys: ruskean, mustan ja harmaan sävyt
- Selälle käännettäessä näkyy **kolmijuovainen vatsapuoli**
- Viihtyy enimmäkseen metsässä

Aasianrunkojäärä

Aasianrunkojäärä, *Anoplophora glabripennis* (ALB, ARJ)

- 2) Aasianrunkojäärä, *Anoplophora glabripennis* (ALB, ARJ)
 - Elävät lehtipuut (Suomessa koivu ja raita)
 - Puupakkaukset (WPM, lehtipuu)
 - + elintavoiltaan samantyyppinen kiinanrunkojäärä (*A. chinensis*, CLB)
 - <https://gd.eppo.int/taxon/ANOLGL>

Vieraslaajat ja erilaiset kasvitautit lisääntyvät

- Ilmastonmuutos
- Lainsäädäntö, standardit
- Kansainvälinen kauppa ja EU:n sisämarkkinat
- Internet-kauppa, kuriirilähetykset, postipaketit
- Lähetykset, joille ei ole kasvinterveydellisiä vaatimuksia
- Matkustelu
- Salakuljetus, kasvinterveystodistusten väärentäminen
- Puinen pakkausmateriaali
- Tuotannon keskittyminen?
- Riskit koskevat alan toimijoiden lisäksi myös yksityisiä ihmisiä

Ilmoita vieraslajihavainnot!

Ilmoita vieraslajihavaintosi kansalliseen vieraslajiportaaliin osoitteessa <https://laji.fi/>

Voit ilmoittaa vieraslajihavaintosi myös sähköpostilla osoitteen palvelupiste.frenckell@tamperere.fi

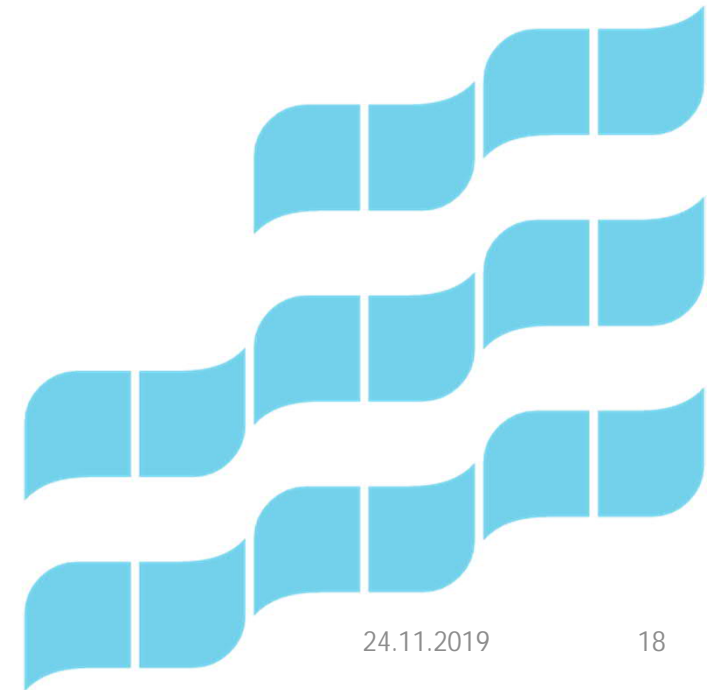
Lisätietoja vieraslajeista ja niiden torjunnasta:

[Kansallinen vieraslajiportaali](#)

Puhtaanapitovelvoitteet

Kunnossa- ja puhtaanapitovastuut

<p>KIINTEISTÖ A</p>	Viherialue ja oja	Yhdistetty jalkakäytävä ja pyörätie	Istutuskaista	Ajorata	Jalkakäytävä	KIINTEISTÖ B
<p>PUHTAANAPITO</p> <ul style="list-style-type: none"> - lian, lehtien, roskien, rikkaruohojen ja irtonaisten esineiden poisto - kasvillisuuden siistiminen 	Kiint. A max. 3m	Kiinteistö A	Kunta	Kiint. A	Kiinteistö B	Kiint. B
<p>TALVIKUNNOSSAPITO</p> <ul style="list-style-type: none"> - lumen ja jään poisto - luukkautorjunta - hiekoitushiekan poisto - jalkakäytävälle ja sen viereen aurattujen lumivallien poiskuljetus - katuojien ja sadevesikourun pitäminen lumettomana ja jäättömänä 	ei talvikunnossapitoa	Kunta	Kunta	Kunta	Kiint. B	<p>TALVIKUNNOSSAPITO</p> <ul style="list-style-type: none"> - lumen ja jään poisto - luukkautorjunta - hiekoitushiekan poisto - jalkakäytävälle ja sen viereen aurattujen lumivallien poiskuljetus - katuojien ja sadevesikourun pitäminen lumettomana ja jäättömänä
<p>MUU KUNNOSSAPITO</p> <ul style="list-style-type: none"> - päällysteen korjaus - kadun kalusteiden hoito - liikennemerkkien ja opasteiden hoito 	Kunta					<p>MUU KUNNOSSAPITO</p> <ul style="list-style-type: none"> - päällysteen korjaus - kadun kalusteiden hoito - liikennemerkkien ja opasteiden hoito

TAMPERE. FINLAND

KIITOS